

LUND UNIVERSITY

Från #metoo till #wetoo?

Kan individualiserade problem ha kollektiva lösningar?

Weinryb, Noomi; Gustafsson, Nils

Published in:
Tidskriften Kurage

2018

Document Version:
Manuskriptversion, referentgranskad och korrigerad (även kallat post-print)

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Weinryb, N., & Gustafsson, N. (2018). Från #metoo till #wetoo? Kan individualiserade problem ha kollektiva lösningar? *Tidskriften Kurage*, 30, 40.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Noomi Weinryb presentation: Noomi Weinryb är biträdande lektor vid Förvaltningsakademien på Södertörns högskola. Hennes forskning handlar om organisering av civilsamhället i bred bemärkelse, ofta i relation till den offentliga förvaltningen. Noomi är särskilt nyfiken på relationen mellan sociala medier och civilsamhällesorganisering.
noomi.weinryb@sh.se

Nils Gustafsson presentation: Nils Gustafsson är statsvetare och lektor i strategisk kommunikation vid Lunds universitet. Hans forskning handlar dels om politiska och demokratiska aspekter av sociala medier, dels om de sociala nätverkens betydelse i samhället.
Nils.Gustafsson@isk.lu.se

Ingress: Forskarna Noomi Weinryb och Nils Gustafsson är fascinerade av massengagemang i sociala medier men menar också att den samhällsförändrande kraften i individers tillfälliga digitala entusiasm är överskattad. Hur meningsfull är egentligen organisering utan organisationer?

Från #metoo till #wetoo - kan individualiserade problem ha kollektiva lösningar?

Den här texten kommer att handla om #metoo, men också om massengagemang och den kraft som finns i sociala medier. För hur ska man kunna omsätta den virala kraft som #metoo blev ett exempel på i ett varaktigt och strukturellt skifte på samhälls nivå?

Hösten 2017 fick #metoo ett enormt genomslag i sociala medier. Ensamheten i att ha blivit utsatt och insikten om hur många andra som faktiskt var drabbade skapade både sorg över vad som hänt, och hopp om att ett kollektivt engagemang kunde leda till verklig förändring. Frågan var bara: hur?

Debatten om sociala medier och internets potential var länge teknoutopisk och ofta libertarianskt färgad. Om bara individer skulle få möjlighet att fritt interagera i den virtuella världen så skulle "massornas visdom" och de "smarta folkhoparna" lösa saker genom öppna "upplysta" samtal (Rheingold, 2002; Surowiecki, 2004). Den idealiserade bilden av sociala mediers potential plockades senare upp av forskare med fokus på sociala rörelser. Genom att analysera exempelvis den arabiska våren och Occupy Wall Street, visade forskarna på kraften i hur budskap snabbt spreds över världen (Bennett & Segerberg, 2012, 2013). Och var det inte fascinerande hur ett budskap som formulerats av en individ på en plats så snabbt kunde plockas upp och resa över gränser, både fysiska och mentala, och förändra hur människor såg på saker, få dem att tänka om, samlas, protestera och försöka göra skillnad?

Det finns dock en hake, eller möjlighet (beroende på hur man väljer att se på det) med denna nya typ av mobilisering. Den är individbaserad, individfokuserad och utgår från en tro på den politiska kraften och möjligheten att förändra världen genom ett individuellt och individualiserat engagemang. I detta fokus på individen bortses dock ofta vikten av gemensamma strukturer och förhandlingskraft. I denna form för social aktivism är individen nyckeln till förändring. Med hjälp av sociala medier blir engagemanget enklare att utföra, enklare att anpassa till de egna preferenserna, och kraftfullare då det kan spridas snabbt och exponentiellt. Ett nyckelbegrepp i forskningen om dessa rörelser är "personal action frames", det vill säga personliga ramverk för handling, som sätts i motsats till de kollektiva

handlingsramar som forskningen om sociala rörelser har visat på (Bennett & Segerberg, 2012, 2013).

I ett individualiserat engagemang behöver ingen ställa sig bakom ett åsiktspaket, eller en enskild organisation. Varje individ kan fritt välja vad som delas på sociala medier, inget varaktigt organisatoriskt engagemang krävs, och spridningspotentialen är enorm – just eftersom rörelsens kärna är så vag att vem som helst kan omfamna den.

Det individualiserade engagemanget i sociala medier har kallats ”organisering utan organisationer” efter den amerikanske medieforskaren Clay Shirky, eller ”digitala *handlingsnätverk*”(Bennett & Segerberg, 2012, 2013; Nunes, 2014; Shirky, 2008). Den centrala frågan blir då vari denna *handling* består? Är handlingen själva delningen av en post eller en tag? Om en skriver #refugeeswelcome på sin Facebook-sida, har en handlat då? Ja, det är klart att en har. En har medvetandegjort sig själv och sin omgivning, och en har samtidigt tagit ställning i sakfrågan. Det är en politisk handling på samma sätt som en handling i ”köttvärlden”. Slacktivism finns inte. Kan denna typ av ställningstagande leda till handling utanför sociala medier? Naturligtvis, men inte nödvändigtvis! För ett ställningstagande online kan såklart också, men måste inte, leda till en demonstration, till en namninsamling som lämnas in till makthavare, till en ockupation av ett torg i en storstad, eller till en klädinsamling till förmån för flyktingar på väg genom Europa.

I den mån #metoo kan sägas vara en rörelse liknar den Occupy Wall Street. Båda rörelserna spred sig snabbt utanför de sociala medierna. I oktober 2017 demonstrerades det i flera svenska städer under parollen #metoo. I en lång rad branscher gjordes yrkesspecifika upprop med kvinnor som vittnade om sexuella trakasserier och övergrepp. Occupy Wall Street och dess avläggare i olika länder – också i Sverige – ordnade demonstrationer och ”ockuperade” delar av finansiella distrikt i storstäder världen över i protest mot en växande ojämlikhet. Det stora massengagemangets kraft kom ur dess storlek och spridning. Men tio år efter den globala finanskrisen, och sju år efter Occuypyrörelsens snabba uppflammande, är det uppenbart att det som har haft en varaktig påverkan är det som har omvandlats till mer traditionella organisationer, som de politiska partierna Podemos och Syriza i Spanien och Grekland, eller rörelsen inom det demokratiska partiet i USA som samlas kring den tidigare presidentkandidaten Bernie Sanders.

Vi vill här väcka några frågor som kan tyckas kontroversiella, men som vi tycker är viktiga att ställa sig i mötet med digitala massrörelser och deras snabba spridning i sociala medier. Som vi har antytt finns det uppenbara utmaningar med långsiktigt engagemang genom organisation utan organisationer. Kärnan i vårt resonemang är som följer: Det finns stora möjligheter med mobilisering genom sociala medier, framförallt i fråga om medvetandegörande och ställningstagande, men det finns också stora risker, och en av de främsta av dessa risker är tanken att ett individbaserat medvetandegörande engagemang i sig självt, utan en kollektivt organiserad kraft, kan åstadkomma varaktiga och strukturella förändringar. Vi tror att detta resonemang är potentiellt farligt för en rörelsens kollektiva förändringskraft, eftersom det medför risken för att en övervärderar internets potential för organisering. Ett engagemang som #metoo kan givetvis på individnivå leda till förändring. Individer kan förändra sitt beteende som en konsekvens av sitt medvetandegörande, vilket i sin tur kan få strukturella konsekvenser, med påtagliga förändringar i organisationer och i samhället i stort.

Men en aktivism som inte går utöver självreflektionen eller igenkännandets glädje (eller snarare sorg), en aktivism som inte binder deltagare till ett gemensamt projekt, kommer att

sakna förhandlingskraft och långsiktighet. Kollektiva problem behöver kollektiva lösningar i form av organisatoriska och strukturella angreppssätt. Ett individuellt ställningstagande och medvetandegörande är ett första steg, men för att åstadkomma varaktig förändring kan vi inte förlita oss på digital entusiasm (Gerbaudo, 2016). Denna entusiasm kommer och går, men de strukturella samhälleliga problemen som beskrivits i #metoo består bortom denna känslurladdning. Flyktingkrisen, globalt sett, har exempelvis fortsatt efter hösten 2015, men vi talar inte längre om den som en brådskande fråga. En del av det engagemang förvaltas idag av organisationer som arbetar långsiktigt, om än med betydligt mindre uppmärksamhet än då. Men det syns knappt längre i våra Facebookflöden. Andra frågor har seglat upp, och vi ägnar även dessa frågor korta stunder av intresse, delar en post eller går med i en grupp för att visa vårt engagemang. Dock krävs det mer än så för att förändra samhället.

Just därför menar vi att den unika utveckling som vi sett i Sverige, med faktiska yrkesgrupper som delat tankar, erfarenheter och skapat trygga rum, som utfört namninsamlingar och bidragit till den offentliga debatten, är så viktiga. Det specifika fokus som finns i dessa grupper är centralt, då de inte bara delar tryggheten i det virtuella rummet de skapat i slutna Facebook-forum i #metoos spår, men också kunskap och insikter om hur deras specifika arbetssituation kan förändras och förbättras. Vi tror att dessa grupper bär fröet till de varaktiga strukturella förändringar som vi menar är avgörande för att förvalta den digitala entusiasmen från #metoo och skapa långsiktig omställning. Organisering är mer än summan av delade digitala poster. Det är att komma överens, bråka, driva konkreta frågor i relevanta instanser, fortsätta bilda opinion, utbilda, informera, driva arbetsrättsliga tvister, anmäla brott, förbättra lagstiftning och kollektivavtal, ändra gruppsammansättning och arbetssätt i civilsamhällesorganisationer, företag och offentlig förvaltning. Om vi tillvaratar kraften i detta engagemang, konkretiserar och samarbetar, kan vi förändra samhället. Och det måste vi.

Noomi Weinryb vill tacka Carlota Canalias och Michele Masucci för tankehjälp i skrivandet av denna text.

Referenser

- Bennett, W. L., & Segerberg, A. 2012. The logic of connective action: Digital media and the personalization of contentious politics. *Information, Communication & Society*, 15(5): 739-768.
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. 2013. *The logic of connective action: Digital media and the personalization of contentious politics*. New York: Cambridge University Press.
- Gerbaudo, P. 2016. Constructing Public Space| Rousing the Facebook Crowd: Digital Enthusiasm and Emotional Contagion in the 2011 Protests in Egypt and Spain. *International Journal of Communication*, 10: 20.
- Nunes, R. 2014. *Organisation of the organisationless: Collective action after networks: Mute books*.
- Rheingold, H. 2002. *Smart mobs: The next social revolution*. Cambridge, MA: Perseus.
- Shirky, C. 2008. *Here comes everybody: The power of organizing without organizations*. New York: Penguin.
- Surowiecki, J. 2004. *The wisdom of crowds: Why the many are smarter than the few and how collective wisdom shapes business, economies, societies, and nations*. London: Abacus.